

PIZZI PIZZI KANNA

ta'
KILIN

Billi ghal żmien twil fl-istorja taghna l-kliem tal-hakkiema, tal-qrati, tal-kuntratti, tal-Knisja u tal-kittieba kien it-Taljan, hafna hadu l-idea li l-kliem romanz f'Isienna gie kollu mill-Italja. Jien nemmen li hafna kliem hallewhulna l-Ispanjoli li ghamlu żmien jahkmu Malta u li kienu wkoll numerużi fl-Ordni tal-Kavaliieri ta' San Gwann. Insemmi xi wahdiet:

Malti	Spanjol	Taljan
Pinzell	Pincel	Pennello
Invell	Nivel	Livel'o
Armarju	Armario	Armadio
Propju	Propio	Proprio
Kurunell	Coronel	Colonnello

U Ninu tal-Milied taghna mhux hlief il-nino (ninjo) Spanjol, kelma li tffisser tarbija.

Issa jekk ha'lew warajhom hafna kliem, ma jistax jonqos li hallew ukoll xi drawwiet, loġhob, ċerimonji reliġjużi. F'wahda min-Novelas Ejemplares ta' Cervantes niltaqghu ma' deskrizzjoni preċiża u dettaljata tal-loġhba tal-bixra taghna bit-tegħmiż b'kollox. Jista' jkun li ahna hadnieha mill-Briscola Taljana. Min jaf jekk hux it-Taljani haduha minn Spanja jew bil-maqlub?

Fost il-loġhob folkloristiku tat-tfal taghna hemm il-Pizzi pizzi kanna. Kif nahseb li jaf kulhadd, f'dil-loġhba jinqarsu hafif id-dahar ta' l-id u s-swaba waqt li jinghad kliem bla sens imma ritmat: "Pizzi pizzi kanna — dolores ta' Sant'Anna — Sant'Anna tal-morina — habba biċċa pellegrina — noli kanno'i — insara qaddisin — magħref tal-fidda — bandiera tal-harir."

Iżjed minn tliet mija u hamsin sena ilu, Francisco Quevedo kiteb il-ktieb klassiku tiegħu "Historia de la vida del buscon." Fit-tieni taqsima, kapitlu hamsa, niltaqghu ma' tfajla, bint is-sid ta' lukanda, li biex turi kemm kel'ha idejha sbieh kienet tħobb tilgħab il-"Pizpirigana". Kienu jinqarsu hafif l-idejn waqt li jinghad il-kliem:

"Pizpirigana — mata la arana — un cochinito — muy peladito — quien lo peló? — la pícara vieja — que está en el rincón — alza la mano — que te pica el ga'lo — un monito azul — y otro colorado."

(Pronunzja Maltija: pizpiriganja — mata la aranja — un kocinito — muwi peladito — kien lo pelo? — la pikara vieha — ke

esta en el rinton — alza la mano — ke te pika el galjo — un monito azul — i otro kolorado)

Bil-Malti t'fisser: "Pizpigiraña — toqtol (jew oqtol) il-brimba — qaż-quż ċkejken — imnittef sewwa — min nittfu? — Ix-xiħa brikkuna — li qieghda fir-rokna — għolli jdek — biex (jew għax) inaqqrek is-serduk — ċoff ikħal — u iehor imlewwen."

Bħall-kliem tal-Pizzi pizzi kannu tagħna dan huwa kliem bla sens, imma r-ritmu u l-azzjoni li jmorru mal-kliem huma l-istess bħal tagħna.

Tghid hallewhielna l-Ispanjoli, jew ħaduħa huma, bħalna, minn għand l-Għarab?